

... Jiří Horecký, prezident Unie zaměstnavatelských svazů ČR

JAK JE TO TEDY S VRACENÍM PET LAHVÍ A ZÁCHRANOU NAŠÍ PLANETY?

Rozhodně nejsem odpůrce ekologie, ochrany přírody, a tedy i maximálního třídění odpadu – konečně jako drtivá většina obyvatel Česka. Zajímá mě ale také to, co se s tímto odpadem děje, jaké jsou náklady na třídění, jak jsme v tomto v rámci mezinárodního porovnání úspěšní a podobně. A stejné kritické analýze jsem podrobil i nový záměr Ministerstva životního prostředí – budoucí zálohování PET lahví v ČR.

Shutterstock

Nový systém zálohování a vracení PET lahví v Česku má začít platit v průběhu roku 2025. Jde o aktivitu, která má přispět k evropskému závazku, jenž požaduje návratnost 90 % plastových lahví (a to buď prostřednictvím tříděného odpadu, a/nebo systému zálohování).

Třídění a ČR

Je však potřeba zmínit, že Česko vykazuje poměrně dobré výsledky této „návratnosti“ již nyní – a sice až 82 %. Tedy osm z každých 10 PET lahví (k nejlepšímu zemím patří zejména skandinávské země a Německo). Do evropského závazku nám tedy chybí necelých 10 %, což není tak mnoho, a asi by se nám to podařilo splnit díky většímu akcentu a podpoře současného třídění. Tím spíše se nabízí otázka, zda je zálohování PET lahví tou správnou cestou.

Představa Ministerstva životního prostředí je, že nejpozději do konce roku 2025 bude u nás zaveden systém zálohovaných PET lahví, což má nejen přispět ke splnění daného evropského kritéria, ale i ke snížení množství nevyužívaného odpadu a snížení znečištění veřejných míst a volné krajiny (což je ostatně hlavní uváděný důvod).

Jen pro názornost – v Česku sebereme v rámci tříděného odpadu celkem 42 tisíc tun PET lahví, potřebujeme tedy dosáhnout ještě dodatečných cca 5 tisíc tun.

Kolik to bude stát a kdo to zaplatí?

Náklady na zavedení tohoto nového systému jsou odhadovány na cca 5 miliard korun. Jeho každoroční provoz se pak předpokládá v rozmezí 1,2–1,3 miliardy korun. Tyto náklady ponese „nápojový průmysl“ používající právě PET lahve. Náklady se tedy částečně promítnou do ceny koncovým zákazníkům. Proč částečně? Protože to je i pro výrobce nápojů finančně zajímavé. Jednak v krátkodobém cash flow získají až 10 miliard korun, což je odhad celkových záloh zaplacených koncovými zákazníky. A další zajímavou položkou je pak také příjem právě z tohoto odpadu, protože hodnota jedné tuny PET lahví činí zhruba 20 tisíc korun. Toto má ale jeden podstatný důsledek – o tento příjem přijdou města a obce v rámci tříděného odpadu, což se projeví celkovým zvýšením konečných nákladů na likvidaci odpadů. A na toto existují pouze dvě možné reakce. Buď města a obce zvýší cenu za odpad

svým obyvatelům, nebo to budou hradit na úkor svých samosprávných rozpočtů, tj. na úkor investic a jiných veřejných služeb.

Náklady pochopitelně ponесou i ti, kteří budou mít novou povinnost PET lahve vykupovat, tj. jednotlivé obchody. A nejde jen o řetězce, neboť Ministerstvo životního prostředí zde (pro mě nepochopitelně) navrhuje, aby povinnost zpětného odběrného místa měla každá prodejna s rozlohou větší než 50 m². To se zásadně dotkne malých obchodů a opět s dopadem zvýšených marží koncových zákazníků.

Nemluvě o skladovacích prostorách, jak v domácnostech, tak v obchodech, protože se bavíme o transportu nesešlápnutých PET lahví, resp. plných vzduchu, do nejbližších prodejen, zatímco tzv. žlutý kontejner bývá většinou do 100 m od bydliště. Asociace odpadového hospodářství uvádí, že systém tříděného odpadu je zhruba sedmkrát úspornější než právě ono zálohování.

Co se s nimi děje a co to komu přinese?

Pokud by si někdo myslel, že systémem zálohování a odebírání celých nesešlápnutých lahví se změní jejich využití, je na velkém omylu. Ať už jde o PET lahve zálohované, nebo vyhozené ve tříděném odpadu, čeká je stejný osud. Nejsou využívány k opětovnému použití (např. jako pitné lahve). PET lahve se vyčistí, následně granulují a připraví se pro další využití, např. pro textilní průmysl, stejně tak jako ty ze žlutých kontejnerů.

Po podrobnějším zkoumání můžeme konstatovat, že pro zavedení zálohovaného systému jsou primárně výrobci (dostanou se zpět k relativně výhodnému odpadu a zajímavému cash flow ze zaplacených záloh) a dále Ministerstvo životního prostředí (které tak možná splní onen závazek Evropské unie a politicky to „prodá“ jako další úspěch, a to ještě bez negativních dopadů na státní rozpočet).

Zcela proti s určitou dávkou skepse nebo minimálně kriticky váhající jsou pak města a obce, prodejny, ale i zástupci odpadového hospodářství, což dokládají např. následující tři citace:

„Otázka, ve které se zatím zcela rozcházejí s představami ministerstva, je, jak velké obchody by měly mít povinnost vybírat zálohované obaly. Sporných otázek v přípra-

vovaném zákonu je ještě mnoho, včetně těch nejzásadnějších. I to je důvod, proč vidím jako zcela nereálné, že by systém zálohování mohl začít v polovině roku 2025," uvádí Tomáš Prouza, prezident Svazu obchodu a cestovního ruchu ČR.

„Zálohy jsou výhodné, ale jen pro ty, kdo je prosazují, tedy zástupce nápojářského průmyslu,“ doplňuje Pavel Březina, předseda představenstva Svazu českých a moravských spotřebních družstev.

„Pro občana znamená zavedení záloh v ekologické rovině jen náklady navíc. Vyšší poplatky za odpady, které platí obci, vyšší spotřebu času při vracení lahví do obchodu, potřebu vyhrazení místa v domácnosti, kde bude shromažďovat nemačkané PET lahve, vyšší náklady na dopravu apod.,“ komentuje Petr Havelka, výkonný ředitel České asociace odpadového hospodářství.

A co na to selský rozum?

Jde tedy o logické, ekonomicky racionální a správné řešení, nebo je to jinak? Jde

o pravdivé argumenty, nebo spíše o trendy a pózy? Nechám odpověď na čtenáři, ale neodpustím si dva závěrečné komentáře.

Celkové snažení vychází z toho, že názory populace v posledních letech inklinují k „záchraně naší planety“ zejména ve spojitosti s jejím oteplováním. A pokud se podíváme na výstupy Mezivládního panelu pro změnu klimatu (IPCC), tak se naše Země stále otepluje. Pokud se ale koukne na údaje Národního úřadu pro oceán a atmosféru (NOAA), tak se naše Země posledních osm let ochlazuje.

Možná to trochu dokresluje i nově vznikající povinnost (směrnice) EU – mít k plastovým lahvím neoddělitelné víčko z důvodu snížení jejich výskytu v mořích a oceánech. Posudme opět každý sám, zda je to nutné, potřebné a smysluplné. A možná tyto úvahy doplníme komentářem Přemysla Součka: *„Všichni (zastánci Green Dealu) přitom svorně ignorují zhoubový vliv Číny, Indie a dalších států. Kvůli nim*

světové emise oxidu uhličitého navzdory úsilí členských států EU stále rostou. Čili záchrana klimatu se jaksi nekoná. Mimočodem Evropská unie nemá ke Green Dealu žádné dopadové studie na úrovni členských států.“

A pojďme si to dokreslit ještě jedním, posledním příkladem. Vzpomínáte si, jak se sbírala pro různé dobročinné účely právě víčka z PET lahví (pro děti se zdravotním postižením, pro seniory apod.)? Jedno víčko váží zhruba dva gramy. Abychom nasbírali celý jeden kilogram, potřebujeme kolem 500 víček, tedy z 500 lahví, což představuje hodnotu „daru“ od 6 do 9 korun. Dává to smysl?

Opět jde spíše o střet racionálních, ekonomických a věcných argumentů s pseudotrendy, politickými zájmy, proklamacemi apod. – a možná tedy o elementární rovnováhu toho, co je správné a racionální, a toho, co je spíše trendem či ekologickou pózou současné (moderní) doby.